

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ...ปางมะผ้า.....จังหวัดแม่ฮ่องสอน.....
ข้อมูล ณ วันที่...๒๘.....เดือน...สิงหาคม.....พ.ศ....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายสุบิน ฐานสารวิศิษฐ์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๕๑ บ้านแม่ละนา หมู่ที่ ๑ ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โทรศัพท์ ๐๘๔-๙๗๕๗๓๖๙...Facebook ..... Line ๐๘๔๙๗๕๗๓๖๙

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๓ ปัจจุบันอายุ ๖๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา .....ป.๖.....

สถาบันการศึกษา .....กศน.....

คณะ/สาขาวิชา .....-.....

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ...๒๒๐,๐๐๐..... บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ...๒๕๖๕.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน .....๙.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) ไม้ยืนต้น ๒ ไร่ ๒) ข้าว ๒ ไร่ ๓) ชา ๑ ไร่ ๔) กาแฟ ๑๐๐ ต้น ๕) ข้าวโพดเมล็ดพันธุ์ ๒ ไร่
๕) มะนาว ๒๐ ต้น ๖) ผัก ๑ งาน ๗) เสาวรส ๕๐ ต้น ๘) อาโวคาโด ๒๐ ต้น ๙) มะคาเดเมีย ๒๐ ต้น

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๙.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๑) การเลี้ยงหมูดำ
- ๒) การเลี้ยงไก่ไข่
- ๓) การทำปุ๋ยหมัก

- ๔) โรงสีข้าวและผลิตอาหารสัตว์
- ๕) บ่อปลาฟิชซิง
- ๖) การปลูกข้าวแบบแห้งสลับเปียก

- ๗) การปลูกพืชผัก
- ๘) การปลูกพืชสมุนไพร
- ๙) การปลูกไม้ยืนต้น

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน .....๑๐..... หลักสูตร ประกอบด้วย

การปลูกข้าวต้นทุน การเลี้ยงหมูลดต้นทุน การเลี้ยงไก่ปลอดสาร การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต การจัดการด้านการตลาด การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่า การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช การปลูกผักปลอดสาร การเลี้ยงปลาเบญจพรรณ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน .....๔..... หลักสูตร ประกอบด้วย

เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน .....๕..... หลักสูตร ประกอบด้วย

การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้
องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน แผนธุรกิจอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์
เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การปลูกข้าวลดต้นทุน วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่นำไปปรับใช้และลดต้นทุนในการปลูก
ข้าวและการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝก

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับ
จังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วม
จัดทำแผนอย่างละเอียด)

การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ ศพก.แปลงใหญ่ระดับจังหวัด และร่วมจัดทำแผนด้านการเกษตรระดับ
จังหวัด และการจัดทำแผนการเกษตรระดับอำเภอ และการจัดทำแผนระดับตำบล และการจัดทำแผนระดับ
หมู่บ้าน การค้นหาปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่ และเสนอโครงการแก้ไขปัญหาใน ศพก.หลัก และศพก.เครือข่าย
ร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ
อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การเตรียมการมีการบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ ร่วมกันจัดทำแผนร่วมกันกำหนด วัตถุประสงค์และ
เป้าหมายในการขับเคลื่อน ศพก.หลัก เพื่อพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน
โดยร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการ ปศุสัตว์อำเภอ หน่วยพัฒนาที่ดิน สำนักงานเกษตรอำเภอ เกษตรอำเภอ
เกษตรตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน และกลุ่มเกษตรกร

แผนการขับเคลื่อน/การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่การนำไปใช้ประโยชน์
ของแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ประจำปี 2568
ของ อำเภอ....ปางมะผ้า..... จังหวัด.....แม่ฮ่องสอน.....

วิธีการ	ช่วงเวลาดำเนินการ						หมายเหตุ
	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68	
1. สร้างการรับรู้							
1.1 ทำหนังสือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓						
1.2 เผยแพร่ผ่านช่องทาง Social Media - Line - Google Drive		✓	✓	✓			
1.3 ทำสื่อประชาสัมพันธ์ - ช่าว		✓	✓	✓			
1.4 การประชุม - หัวหน้าส่วนราชการ - ท้องถิ่น อปท. - กำนันผู้ใหญ่บ้าน		✓	✓	✓			
1.5 อื่น ๆ (ระบุ) - การประชุมแปลงใหญ่ ศพก.ระดับอำเภอ - การอบรมหน่วยงานอื่น เช่น พด.		✓		✓			
			✓				
2. ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ							
- อปท.					✓	✓	
- ระบุ พด.			✓				

- ระบุ ปศุสัตว์อำเภอ				✓			

หมายเหตุ : 1. ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตาราง หัวข้อย่อยไม่จำเป็นต้องมีครบทุกหัวข้อ พิจารณาตามความเหมาะสมในพื้นที่ หากมีนอกเหนือจากนี้สามารถเพิ่มเติมในข้อย่อยอื่น ๆ ได้
2. ขอรับการสนับสนุนใส่เป็นหน่วยงานที่จะไปขอการสนับสนุน เช่น อบท. จังหวัด กลุ่มจังหวัด เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การปลูกพืชเชิงเดี่ยวมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ราคาผลผลิตตกต่ำ รายได้ไม่พอใช้ในครัวเรือน การใช้สารเคมี รายได้ต้องรอเก็บผลผลิต แต่รายจ่ายมีทุกวัน ต้องซื้อผัก ซื้อหมู ซื้อไข่ไก่ ซื้อปลา ทุกวัน และได้ไปศึกษาดูงานโครงการไทย-เยอรมัน ดอยอ่างขาง โครงการห้วยฮ่องไคร้ ศูนย์เรียนรู้การเกษตรจังหวัดลำปาง แล้วนำมาปรับใช้กับแปลงตนเอง

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การจัดการดินและน้ำ เพราะดินที่แปลง ศพก.เป็นดินที่ไม่อุ้มน้ำ มีการกัดเซาะ พังทลายของหน้าดิน เริ่มจากการปรับหน้าดิน ทำชั้นบันได การทำปุ๋ยหมัก การปรับสภาพดิน การปลูกหญ้าแฝกลดการพังทลาย การปลูกปอเทืองปรับสภาพโครงสร้างดิน การขุดบ่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ฤดูแล้ง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- การปรับพื้นที่เป็นชั้นบันไดลดการพังทลายของดิน การปลูกหญ้าแฝก
- การขุดบ่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ฤดูแล้ง และการจัดการน้ำในแปลง
- การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- การสืข้าวรับประทานในครัวเรือน และนำเศษของเหลือมาทำอาหารสัตว์ และปุ๋ยหมักใช้ในแปลง
- การทำนาแบบแห้งสลับเปียก เพิ่มการแตกกอข้าว เพิ่มผลผลิต ลดการปล่อยคาร์บอนในอากาศ
- การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น โรคไหม้ข้าว และน้ำส้มควันไม้ไล่แมลง การใช้น้ำหมักปลาเพิ่มผลผลิตพืช

- การใช้ลดการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทำปุ๋ยหมัก ใช้คลุมแปลงพืช

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การปรับปรุงดินก่อนปลูกข้าว โดยใช้ปุ๋ยพืชสด มีการปลูกปอเทืองก่อนปักดำข้าว ๓๐ วัน และไถกลบทิ้งไว้ ๗-๑๐ วัน ก่อนปักดำนา ปรับโครงสร้างดินให้ร่วนซุย รากข้าวเจริญเติบโตได้ดี ตอบสนองต่อการใส่ธาตุอาหารให้กับข้าว ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ใส่ร่วมกับน้ำหมักปลาใส่ทุก ๑๕ วัน และทำนาแบบแห้งสลับเปียกลดการระบาดของแมลงศัตรูข้าว ทำให้ข้าวแตกกอได้ดีกว่าการปล่อยน้ำแช่ต้นข้าวตลอดฤดูการเพาะปลูก แกล้งข้าวให้ตอบสนองต่อการใส่ปุ๋ยเคมีดีขึ้น

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ในการปลูกพืชที่เพิ่มผลผลิตในปัจจุบันต้องนำเทคโนโลยีการผสมปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ในการทำการเกษตร โดยการสุ่มเก็บตัวอย่างดินในแปลงพืชประมาณ ๑๐ จุดๆละ ๑ - ๒ ชีด ใส่รวมกันและคลุกเคล้าให้เข้ากันและตากในร่มให้แห้งนำไปตรวจหาค่าวิเคราะห์ดินและผสมปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใส่ให้ ถูกอัตรา ถูกเวลา ถูกวิธี ใช้ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักปลา โดยการหว่าน การพ่นในแปลงข้าวตอนที่ดินมีความชื้น

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๔.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) .....ข้าว.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒...ไร่ รายได้ ๘,๔๐๐ ต้นทุน ๔,๐๐๐ บาท

๑.๒) .....ชา.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒...ไร่ รายได้ ๑๔,๔๐๐ ต้นทุน ๑,๒๐๐ บาท

๑.๓) .....ข้าวโพดเมล็ดพันธุ์.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒...ไร่ รายได้ ๑๒,๐๐๐ ต้นทุน ๑,๘๐๐ บาท

๑.๔) .....พืชผัก.....พื้นที่ปลูกจำนวน...๑...งาน รายได้ ๑๒,๐๐๐ บาท ต้นทุน ๒,๐๐๐ บาท

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) .....บ่อตกปลา.....จำนวน...๒...บ่อ...รายได้...๖๐,๐๐๐...บาท ต้นทุน ๘,๐๐๐ บาท

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) .....หมูดำ.....จำนวน...๑๕๐.....(ตัว) รายได้ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ต้นทุน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๓.๒) ...ไก่ไข่...จำนวน...๒๐...(ตัว) ได้ไข่ ๑๔๒ แผง รายได้ ๑๔,๒๐๐ บาท ต้นทุน ๕,๐๐๐ บาท

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) .....ค่าบำรุงที่พัก.....จำนวน...๒ ห้อง รายได้ ๙,๐๐๐ บาท

๔.๒) .....ค่าวิทยากร.....จำนวน.....๓ ครั้ง รายได้ ๖,๐๐๐ บาท

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑) ต้นทุนการเตรียมดิน ไถตะ ไถแปร เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่

- ๒) ค่าไถกลบปอเทืองและป่น เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่
 ๓) ค่าถอนกล้า เป็นเงิน ๑๕๐ บาท/ไร่
 ๔) ค่าปักดำ เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
 ๕) น้ำมันรถไถจำนวน ๒.๕ ลิตรลิตรละ ๓๔ บาท เป็นเงิน ๘๕ บาท/ไร่
 ๖) ค่าแรงงานเกี่ยวข้าวจำนวน ๒ คนคนละ ๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
 ๗) ค่าแรงงานมัดข้าวและนวดข้าวจำนวน ๒.๕ คน ๑ วัน เป็นเงิน ๓๐๐ บาท/ไร่
 ๘) ค่าปุ๋ย เป็นเงิน ๒๘๕ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต .....๓๐๒๐.....บาท/ไร่
 รายได้ .....๙,๓๗๕.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ บ่อปลา(ฟิชซิง) และไก่ไข่
 เฉลี่ยรายได้วันละ.....๓๕๐.....บาท/วัน

- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ผักสวนครัว
 เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๒,๐๐๐.....บาท/สัปดาห์

- ๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ หมูดำ
 เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๘,๐๐๐.....บาท/เดือน

- ๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
 ได้จากอะไรบ้าง ระบุ
 เฉลี่ยรายได้ปีละ...๑๒,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)
 เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้การจัดการดินและน้ำ ต้นแบบการปลูกพืชลดต้นทุน การผสมปุ๋ยใช้เอง
 สาธิตการทำปุ๋ยหมักใช้เอง ตัวอย่างการเลี้ยงปลาแบบฟิชซิง การผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

- ๑) การอนุรักษ์ป่า การเพิ่มออกซิเจนในอากาศ ลด pm๒.๕
 ๒) การอนุรักษ์ดินจากการปลูกแฝก ลดการพังทลายหน้าดิน การทำปุ๋ยหมักและการปลูกพืชคลุมดิน

- ๓) การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และการใช้น้ำแบบคุ้มค่า
- ๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)
  - ๑) การผลิตปุ๋ย
  - ๒) การปลูกแฝก
  - ๓) การผลิตน้ำหมักชีวภาพ พด.๒ และการผลิตน้ำหมักปลาผสมมะนาว
  - ๔) การเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรด้วยเตาไบโอชา

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- ๑) ด้านการเลี้ยงหมู การผลิตอาหารหมู และอาหารไก่ การผลิตอาหารปลา การผลิตปุ๋ยหมัก
- ๒) ด้านการปลูกข้าวและลดต้นทุน การปลูกผักสวนครัว การปลูกพืชผสมผสาน การปลูกพืช

ตามฤดูกาล

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- ๑) เรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ๒) เรื่องการปลูกข้าวลดต้นทุน
- ๓) การปลูกมะนาวในวงบ่อ ทำนอกฤดู
- ๔) การทำปุ๋ยหมักแห้ง
- ๕) การทำน้ำหมักไล่แมลง
- ๖) การทำน้ำหมักชีวภาพ
- ๗) การสีข้าว
- ๘) การผลิตอาหารสัตว์
- ๑๐) การเลี้ยงไก่ไข่

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- ๑) การปรึกษาด้านการผลิตอาหารไก่ไข่เอง
- ๒) การปรึกษาด้านการเลี้ยงปลาแบบพืชน้ำ
- ๓) การปรึกษาด้านการทำนาแบบลดต้นทุน
- ๕) การปรึกษาด้านโรคแมลงข้าว
- ๖) การปรึกษาด้านการผลิตปุ๋ย

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- ๑) การให้บริการด้านวิชาการด้านการปลูกข้าว
- ๒) การให้บริการด้านวิชาการด้านการจัดการฟาร์ม
- ๓) การให้บริการด้านวิชาการด้านโรคแมลง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑) ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่ กับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ ปางมะผ้าจัดอบรม และการติดตามผลจากการสอบถามปัญหา แนวทางแก้ไข

๒) ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน กศน.

๓) ถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ และการผสมอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุน

๔) ร่วมกับพัฒนาที่ดินจังหวัดถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการอนุรักษ์ดิน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรโดยอำเภอปางมะผ้าจัดอบรม

๒) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียน กศน.

๓) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่

๔) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการอนุรักษ์ดิน

๕) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรของสำนักงานเกษตรอำเภอ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบให้แก่เกษตรกรในอำเภอปางมะผ้าและอำเภอใกล้เคียง

๒) เป็นวิทยากรให้กับศูนย์ ศพก.เครือข่าย

๓) เป็นที่ปรึกษาให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑) เป็นเกษตรกรตัวอย่างระดับจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒) ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ ๑ ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด

๓) ได้ไปศึกษาเรียนรู้ด้านการจัดการแปลงแบบผสมผสานและได้นำมาถ่ายทอดให้เกษตรกรที่สนใจในการดัดแปลงของตนเอง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๒) เป็นผู้นำด้านศาสนา การไกล่เกลี่ยยอมความในชุมชน

๓) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๔) การช่วยเหลือด้านสิ่งแวดล้อมการทำความสะอาดวัดแม่ละนา การตรวจสอบน้ำท่วม การทำบุญหมู่บ้าน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

การอยู่ดีกินดี ต้องมีกินก่อนเหลือกินเหลือใช้แจกก่อนจึงขาย

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

การปลูกข้าวลดต้นทุน โดยนายกิตติเชษฐ์ รัตนเกื้อ และประธาน ศพก.

๑.เตรียมเมล็ดพันธุ์ กข ๒๑ โดยเกษตรกรคัดพันธุ์เอง จำนวนไร่ละ ๗ กิโลกรัม โดยเพาะกล้าวันที่ ๑๒ มิถุนายนถึง ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘

๒.เตรียมพื้นที่ในการเพาะกล้า และปลูกข้าว ดังนี้

๒.๑ ทิ้งไว้ ๗ วัน ป้องกันกำจัดเชื้อโรคในดิน

๒.๒ ใช้น้ำหมักฟักทอง พด.๒ ฉีดพ่นให้ทั่วแปลงเตรียมเพาะกล้า อัตรา ๕๐ cc ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

และ ปุ๋ยยูเรีย ๔๖-๐-๐ ประมาณ ๑ กิโลกรัม

๒.๓ เตรียมพื้นที่ปลูกข้าวโดยการปลูกปอเทือง อายุประมาณ ๑ เดือนแล้วทำการไถกลบต้นปอเทืองทิ้งไว้ ๑ เดือน และฉีดพ่นน้ำหมักพด. ๒ อัตรา ๕๐ cc ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ต้นปอเทืองเน่าเป็นปุ๋ยไม่เกิดเป็นก๊าซไนโตรเจน เพื่อป้องกันการกระทบกับต้นข้าว ทำให้ดินกินปุ๋ย

๒.๔ เตรียมแปลงปลูกข้าวโดยใช้รถแทรกเตอร์ลวดเตอรีปั่นเพื่อให้ดินละเอียดเหมาะแก่การปักดำข้าว ทิ้งไว้ ๗ วัน

๒.๕ ถอนต้นกล้าและปักดำข้าวโดยใช้จ้างแรงงาน ๒ คน และตัวเกษตรกรพร้อมครอบครัวอีก ๒ คน

๓ การดูแลรักษาและการจัดการแปลงข้าว ดังนี้

๓.๑ การใส่ปุ๋ย จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อข้าวมีอายุ ๗ วันหลังจากปักดำ ปุ๋ยยูเรีย ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๒ อายุข้าว ๑๔ วันหลังจากปักดำ อัตรา ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ ครั้งที่ ๓ อายุ ข้าว ๔๕ วันหว่านปุ๋ย ๑๖- ๒๐- ๐ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

๓.๒ ฟันน้ำหมักปลา พด ๒ อัตรา ๒๐ cc ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร จำนวนไร่ละ ๒๐๐ ลิตร

๓.๓ ฟันสารชีวภัณฑ์เชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา ๑๐๐ กรัมต่อน้ำ ๑๐๐ ลิตร

๓.๔ สำรวจโรคและแมลงศัตรูข้าวก่อนพ่นสารกำจัดศัตรูข้าวทุกครั้งเมื่อพบการระบาดของแมลงศัตรูพืชเชื้อราใบเหี่ยวเฉา แต่ถ้ามีการระบาดหนักใช้สารเคมีกำจัดโรคและแมลงโดยทำการพ่นตอนเย็น

๔.การให้น้ำในแปลงข้าว ดังนี้

๔.๑ หลังจากปักดำ ๖๐ วัน ปล่อน้ำออกจากแปลงข้าว เพื่อให้ข้าวเจริญเติบโตและแตกกอเพื่อลดการระบาดของโรคแมลงเช่นเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และเพลี้ยกระโดดหลังขาว และเป็นการเพิ่มออกซิเจนให้แก่รากข้าว เมื่อข้าวอายุได้ ๙๐ วัน ปล่อน้ำใส่ข้าวอีกครั้ง ความสูงประมาณ ๑๐ เซนติเมตร และเมื่อข้าวอายุได้ ๑๑๐ วัน ให้ปล่อน้ำออกจากแปลงข้าวจะปล่อน้ำออกอีกก่อนการเก็บเกี่ยว ๒๐-๒๕ วัน

๕.การเก็บเกี่ยวใช้แรงงานคนเกี่ยวประมาณ ๔ คนค่าแรงวันละ ๓๐๐ บาทรวมเป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท โดยตากข้าวไว้ในแปลงนาประมาณ ๓ วันและใช้แรงงานคนในการนวดข้าวหรือใช้รถนวดข้าวโดยได้ผลผลิตประมาณ ๓๗๐ ถึงหรือ ๓๗๐๐ กิโลกรัมเฉลี่ยไร่ละ ๓๕๐ กิโลกรัม

๖.การจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวเก็บในยุ้งฉางเพื่อบริโภคในครัวเรือน

๗.ค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าว ดังนี้

๗.๑ ต้นทุนการเตรียมดินจำนวน ๒ ครั้งครั้งละ ๓๐๐ บาทรวม ๖๐๐ บาท

๗.๒ ค่าไถกลบพอเทืองและปักดำจำนวน ๒ วันวันละ ๓๐๐ บาทรวม ๖๐๐ บาท

๗.๓ ค่าถนบกกล้า ๑๐๐ มัด ๕๐ บาทรวม ๖๐๐ มัดเป็นเงิน ๓๐๐ บาท

๗.๔ ค่าปักดำจำนวน ๔ คนคนละ ๓๐๐ บาทเป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท

๗.๕ น้ำมันรถไถจำนวน ๕ ลิตรลิตรละ ๓๔ บาท รวมเป็นเงิน ๑๗๐ บาท

๗.๖ ค่าแรงงานเกี่ยวข้าวจำนวน ๔คนคนละ ๓๐๐ บาทรวมเป็นเงิน ๑,๒๐๐ บาท

๗.๗ ค่าแรงงานมัดข้าวและนวดข้าวจำนวน ๕ คน ๑ วันเป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

๗.๘ ค่าปุ๋ยยูเรีย ๓๐ กิโลกรัมไร่ละ ๙ บาทรวม ๒๗๐ บาท ค่าปุ๋ย ๑๖-๒๐-๐ จำนวน ๒๐ กิโลกรัม ๓๐๐ บาท รวมต้นทุนในการปลูกข้าวของนายสุบินธนสารทวิชญ์ รวมทั้งหมด ๖,๑๔๐ บาท

๗.๙ ผลผลิตรวม ๓๕๐ กิโลกรัม ถ้าเกษตรกรขายในราคาตามท้องตลาดท้องถิ่น ข้าวเปลือกกิโลกรัมละ ๑๒ บาท ประธาน ศพก.จะมีรายได้จำนวน ๔,๒๐๐ บาท แต่ถ้าเกษตรกรขายเป็นพันธุ์ข้าว ราคา กิโลกรัมละ ๒๕ บาท จะมีรายได้จำนวน ๘,๗๕๐ บาท เกษตรกรจะมีกำไรทั้งสิ้น ๑๒,๖๑๐ บาท รายได้เฉลี่ยไร่ละ ๖,๓๐๕ บาท

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๑) การสัมภาษณ์
- ๒) การลงพื้นที่จริง

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ๑) ขาดการประชาสัมพันธ์
- ๒) ขาดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี
- ๓) ขาดเครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร (WiFi)
- ๔) ขาดงบประมาณที่สนับสนุนต่อเนื่อง

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.